

**ESKİ TÜRK EDEBİYATI ÇALIŞTAYI V, 24 NİSAN 2009, YILDIZ TEKNİK
ÜNİVERSİTESİ, İSTANBUL**

İZLENİMLERİM

Nesrin İnşası: Düzyazıda Dil, Üslûp ve Türler" tematik başlıklı Eski Türk Edebiyatı Çalıştayı'nın beşincisi Yıldız Teknik Üniversitesi'nde gerçekleştirildi.

Çalıştayın ilk oturumunda Prof.Dr.Mertol Tulum mensur eserlerin okunmasıyla ilgili dil odaklı ve kuramsal bilgileri de içeren bir bildiri sundu. Bir mensur metindeki okuma yanlışını dile getirdi. Buradan hareketle, kelimenin tanınma sorunları üzerine açıklamalarda bulundu. Kelimelerin Arapta farklı, Farsta farklı Türkçede farklı okunabileğini, özellikle 17. yüzyıldan itibaren bu farklı okumaların Viguer, Meninski vb. gramerci ve sözlükçülerin de katkısıyla ortaya çıkarıldığını ifade etti. İnşa geleneğinin yapay bir dille gerçekleştiğini, bu metinlerde Türk dilinin âdeta işgal altında olduğunu vurguladı. Her ne kadar durum böyleyse de, bugün anlaşılmaz, okunamaz metinler de değil ancak çok emek vermelidir, derken bir Osmanlı Kültür Ansiklopedisi hazırlanması önerisinde de bulundu. İçinde Arapça da var, Farsça da ama bu metinleri Araba okutsan anlamaz, Farisiye okutsan anlamaz, o halde yapay da olsa bu metinler bizim metinlerimizdir, ifadesini kullandı.

Prof.Dr. Hayati Develi "değişke" terimini kullanarak inşa metinlerinin basit, orta ve âli gibi tasniflerden ziyade alt ve üst değişke biçiminde ele alınması gerektiğini ifade etti. Aslında bildiri sunanların ve katkıda bulunan dinleyicilerin ekserisi Fahir İz'e daha doğrusu son oturumda konuşan Dr.Hakan Karateke'nin ifadesiyle Recaizâde Mahmud Ekrem'e kadar uzanan bu tasnifin sorgulanması gerektiği noktasında hemfikirdi. Kimine göre sade olan, kimine göre orta ya da âli olabilirdi.

Prof.Dr. Musa Duman ve Yrd.Doç.Dr.Enfel Doğan'ın bildirisinde ise, nesir cümlemizin aslında çok da değişmediğine dair örnekler üzerinde duruldu. Osmanlı dönemi metinleri ile günümüz yazarlarının metinlerinden alınmış bu cümlelerden yola çıkılarak, belirgin bir biçimde âdeta bir geleneğin tezahürü gibi benzer yapıda cümlelerin farklı dönemlerde görülebileceği vurgulandı.

Prof.Dr. Menderes oşkun, uslub meselesi üzerinde durdu. Batı'daki uslub çalışmalarından örnekle verdi. Bilgisayarlı Dil Bilimi çalışmalarının uslub araştırmalarında önemli katkıları olduğunu ifade etti. O da Fahir İz tasnifini eleştirdi. Bu tür tartışmaların önünü almak için kelime uzunluğu, kelime sıklığı vb. bir takım bilgisayar yardımıyla çalışmaların yapılması gerektiğini dile getirdi.

Yrd.Doç.Dr. H. Aksoyak “Eski Nesir Üzerine Bazı Düşünceler”, Yrd.Doç.Dr.Hasan Ali Esir “Klasik Edebiyatımızda İnşa ve Lâmiî Çelebi'nin Münşeât'ı”, Doç.Dr. Rıdvan Canım “Latifi'nin Tezkiretü'ş-Şu'arâ'sında Dil ve Üslûp”, Dr.Hakan Karateke“Osmanlı Nesrinin Cumhuriyet Devrinde Algılanışı” başlıklı bildirimlerini sundular. Daha çok Eski Edebiyat araştırmaları eksenli olduğu için doğrusu pürdikkat dinleyemedim. Yrd.Doç.Dr. Esir, münşeâtların içeriği ve tasnifi konusundaki sorunlar üzerinde durdu. Doç.Dr.Canım, Latifi tezkeresindeki dil ve uslub özellikleri, diğer tezkirelerle olan ilgisi noktasında açıklamalarda bulundu. Dr. Karateke'nin sorgulayıcı uslubu ve kimi zaman kendi ifadesiyle "sert" eleştirileri dikkatimi çekti. Karateke bildirisinde, Fuad Köprülü, Fahir İz ve Âgah Sırrı Levend'den yola çıkarak Eski Türk Edebiyatı'na bakışı sorguladı. Bu bakış ideolojik bir bakıştı. Fahir İz nisbeten diğer ikisine göre biraz daha objektif kalıyordu. Bildirisinde, kendince sorgulanması ve araştırılması gereken noktalar üzerinde durdu.

Oturum başkanları Doç.Dr. Nuran Tezcan ve Doç.Dr.Nihat Öztoprak da okunan bildirimleri toparlayıcı katkılarda bulundular. Prof.Dr. Abdullah Uçman hem soruları hem de açıklamalarıyla çalışmaya katkıda bulundu.

Son söz olarak bu çalıştayın düzenleyicileri Prof.Dr.Hatice Aynur'a, Doç.Dr.Selim S. Kuru'ya, Yrd.Doç.Dr. Müjgân Çakır'a, Yrd.Doç.Dr.Hanife Koncu'ya, Yrd.Doç.Dr.Ali Emre Özyıldırım'a bu güzel organizasyon için teşekkür etmek isterim.

Kolaylıklar dileğimle.

Mustafa Altun

Çalıştay Programı:

Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları V

Nesrin İnşâsı: Düzyazıda Dil, Üslûp ve Türler

24 Nisan 2009, Cuma

(Yıldız Teknik Üniversitesi Oditoryumu, Beşiktaş)

Düzenleme Kurulu: Hatice Aynur (YTÜ), Müjgân Çakır (MSGSÜ), Hanife Koncu

(MSGSÜ), Selim S. Kuru (UW), Ali Emre Özyıldırım (YTÜ)

09.30-10.00 Açılış Konuşmaları

10.00-10.30 Çay Molası

I. OTURUM

Oturum Başkanı: Nuran Tezcan (Bilkent Üniversitesi)

10.30-10.50 Hayati Develi (Kültür Üniversitesi) “Söze Boğulan Tarih: Osmanlı Tarih Yazıcılığının Dili”

10.50-11.10 Hasan Kavruk (İnönü Üniversitesi) “Türk Nesir Geleneğinde Tahkiye Dili”

11.10-11.30 Musa Duman-Enfel Doğan (İstanbul Üniversitesi) “Nesir Cümlemiz Ne Kadar Değişti?”

11.30-11.50 Menderes Çoşkun (Süleyman Demirel Üniversitesi) “Eski Türk Edebiyatında Nesir Üslûpları”

12.00-14.00 Öğle yemeği

II. OTURUM

Oturum Başkanı: Nihat Öztoprak (Marmara Üniversitesi)

14.00-14.20 Mertol Tulum (İstanbul Üniversitesi, emekli) “Orta Osmanlıca Edebî Nesrinde Okuma, Anlama ve Aktarma Yönleriyle Karşı Karşıya Bulduğumuz Ana Meseleler”

14.20-14.40 İsmail H. Aksoyak (Gazi Üniversitesi) “Eski Nesir Üzerine Bazı Düşünceler”

14.40-15.00 Hasan Ali Esir (Karadeniz Teknik Üniversitesi) “Klasik Edebiyatımızda İnşa ve Lâmiî Çelebi'nin Münşeât'ı”

15.00-15.20 Çay Molası

15.20-15.40 Rıdvan Canım (Atatürk Üniversitesi) “Latifi'nin Tezkiretü'ş-Şu'arâ'sında Dil ve Üslûp”

15.40-16.00 Hakan Karateke (University of Chicago) “Osmanlı Nesrinin Cumhuriyet Devrinde Algılanışı”

16.00-17.00 Kapanış Oturumu ve Değerlendirme: Selim S. Kuru (University of Washington)